

Ο ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΛΟΙΜΟΣ.

ΕΙΣ τὸν πρῶτον Τόμον τῆς Ἀποθήκης, Σελ. 158, κατεχωρήσαμεν τὴν περιγραφὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις συμβάντος λοιμοῦ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἐνταῦθα, ἐπαναλαμβάνομεν τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐν ᾧ διηγείται ὁ Θουκυδίδης τὴν εἰς τὰ ἤδη ἐπιβρόχην αὐτοῦ, ἧτις, ἀντίθετος οὖσα εἰς τὴν ἐπιβρόχην ὁμοίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νόσου, μᾶς δεικνύει σαφέστατα πόσον σωτηριωδῶς ἐπενεργεῖ ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τοὺς χαρακτήρας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δευτέρα τῶν δύο παραστάσεων, ὅπου τόσον εὐγενῶς εἰκονίζεται ἡ τοῦ θανάτου περιφρόνησις, ἴσως κριθῆ παρα τινῶν ὡς ὑπερβολὴν δεικνύουσα· ἀλλὰ πρέπει νὰ στοχασθῶμεν, ἔάν, εἰς οἰανδήποτε κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, δύναται ποτε νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἡ ὑψηλότερα ἀρετὴ χωρὶς χρωματισμὸν τινὰ τῆς ἀνθρωπίνου ἀδυναμίας.

Ὁ Θουκυδίδης περιγράφει τὴν παντελῆ ἀθυμίαν καὶ ἀπελπισίαν τῶν ὅσοι ἠσθάνοντο ἑαυτοὺς προσβεβλημένους· οὐδὲ ζητοῦντες κἄν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸ πάθος, ἀφίνοντο ἀπολύτως εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Οἱ πλειότεροι, ἐκ φόβου, δὲν ἐπεσκέπτοντο τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες κατὰ συνέπειαν ἀπέθνησκον ἔρημοι καὶ ἀθεράπευτοι, καὶ τοιοῦτοτρόπως πολλὰ οἰκία διόλου ἐξεκληρίσθησαν. Εἷς τινὰ μέρη τὰ πτώματα ἔκειντο ἐξηπλωμένα ἐπ' ἀλλήλων, καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ περὶ τὰς πηγὰς, ὅπου ἡ σφοδρότατη δίψα εἶχε βιάσειν αὐτοὺς νὰ καταρύγῃσι. Καὶ οἱ ναοὶ αὐτοὶ ἔγεμον ἀπὸ τοὺς νεκροὺς τῶν ἐκεῖ ἐκπνεόντων· διότι οἱ ἄνθρωποι ἐπίσης παρημέλουν ἱερὰ καὶ κοινωνικὰ καθήκοντα, καὶ διόλου κατεπάτουν τὰ ἔθιμα τῆς κοσμίου ταφῆς. Ὁ λοιμὸς οὗτος προσέτι ἐπέφερε τὴν πλέον ἀχαλίνωτον ἀκολασίαν· καθότι βλέποντες οἱ ἄνθρωποι τοὺς πλουσίους ἐξαίφνης ἀπολλυμένους, καὶ τοὺς πρότερον μηδὲν ἔχοντας ἀμέσως κληρονομοῦντας τὴν περιουσίαν αὐτῶν, ἤρχισαν νὰ ζῶσι μόνον ὥστε νὰ χαίρωνται τὸ παρόν· βαρυτάτην δὲ κατάκρισιν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν βλέποντες ἐπικρεμαμένην, ἐνόμιζον φρονήσεως ἔργον νὰ ἀρπάξωσι, πρὶν αὐτὴ ἐπιπέσῃ, τινὰς τῶν τοῦ κόσμου ἡδονῶν· οὐδεὶς δὲ φόβος θεῶν, ἢ σέβας νόμων ἀνθρωπίνων, περιώριζε τὴν ἀκολασίαν των. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Θουκυδίδης περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ· ὁ δ' Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος Διονύσιος περιγράφει πάντη διαφόρως τὸν τὴν πόλιν ἐκείνην μαστίσαντα λοιμὸν τὴν τρίτην ἑκατονταετηρίδα.

Εἰπὼν ὅτι οἶκος δὲν εὐρίσκετο χωρὶς ἓνα νεκρὸν, προσθέτει, “ Εἶθε νὰ ἡδυνάμην νὰ εἶπω ὅτι Εἰς μόνον νεκρὸς εὐρίσκεται εἰς πάντα οἶκον· ἀλλ' ἡ πόλις γέμει ὄδυρμον διὰ τὸ πλῆθος τῶν πτωμάτων, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἀποθνησκόντων.” Μ' ὄλον τοῦτο, ἐφρόνουν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρῶσιν ὡς συμφορὰν τὸ γινόμενον, ἀλλ' ὡς ἀσκησιν καὶ δοκιμασίαν, ὁμοίαν τῆς ἐκ τῶν πολέμων καὶ διωγμῶν, τοὺς ὁποίους πρὸ μικροῦ εἶχον ὑποφέρειν. Προβαίνων δὲ λέγει, “ Οἱ πλεῖστοι τῶν

ἀδελφῶν, διὰ τὴν μεγάλην ἀγάπην καὶ ἀδελφικὴν ὁμολογίαν, ἑαυτῶν μὴ φειδόμενοι, προσεκολλῶντο εἰς ἀλλήλους, ἐπεσκέπτοντο ἀόκως τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ ὑπῆρτον αὐτοὺς ἐπιμελῶς, ἐν Χριστῷ διακονοῦντες, καὶ ἀσμένως συναποθνήσκοντες. Οὕτω πως ἀπῆλθον τῆς ζωῆς οἱ καλῆτεροι τῶν ἀδελφῶν μας· ἐξ ὧν οἱ μὲν ἦσαν πρεσβύτεροι, οἱ δὲ διάκονοι, οἱ δὲ λαϊκοὶ, μέγιστον ἀπολαύοντες σέβας· ὥστε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ θανάτου, διὰ τὴν μεγάλην εὐσέβειαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως, φαίνεται ὅτι κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ μαρτυρίου. Περιπλέον, ἐλάμβανον τὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν, ἐσπόγγιζον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔκλειον τὰ στόματά των, ἔφερον αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων, ἠσπάζοντο, ἐνιπτον, καὶ περιετύλιττον αὐτοὺς εἰς σάβανα· μετ' ὀλίγον δὲ οἱ αὐτοὶ οὗτοι ἐλάμβανον τὰς ἰδίας φιλανθρώπους περιποιήσεις παρ' ἄλλων· καθότι οἱ ζῶντες ἀδιακόπως ἠκολούθουν τὰ βήματα τῶν τεθνηκότων.

“ Ἀλλὰ μεταξύ τῶν εἰδωλολατρῶν (εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν) τὸ ἐναντίον συνέβαιεν. Ἐδίωκον τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ τοὺς οἴκους αὐτῶν, εὐθὺς ὅτε παρετηροῦντο τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς ἀσθενείας· ἀπέφευγον τοὺς φιλάτους συγγενεῖς των· ἐξέβαλλον τοὺς νοσοῦντας, ἠμιθανεῖς, εἰς τὰς ὁδοὺς· ἔρριπτον τοὺς νεκροὺς ἀτάφους εἰς τοὺς κύνας· εἰς μάτην προσπαθοῦντες διὰ τούτων ἀπάντων νὰ μὴ συμμεξέξωσι τῆς θραύσεως, ἧτις ἀνηλεῶς ἐμάστιζε τὴν πόλιν.”

ἌΝ ἕκαστον ἄτομον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔπαυε τοῦ ἔχειν ἰδιάζοντα φωνῆς τόνον, καὶ ἂν τὸ χειρόγραφον ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο ὁμοιοεἰδές, πολλὴ ἀπάτη καὶ σύγχυσις ἤθελον προέλθειν ἐκ τούτου εἰς τὰς οἰκιακὰς, πολιτικὰς, καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὁ πάνσοφος καὶ ἀγαθοποιὸς Πλάστης ἐμπόδισεν ὅλα τὰ θεινὰ καὶ τὰς δυσκολίας ταύτας, ποικιλίαν ἐντυπώσας ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἐφ' ὄλων τῶν ἔργων του. Ἐκ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου διακρίνεται πᾶς ἄνθρωπος εἰς τὸ φῶς· ἐκ δὲ τῶν τόνων τῆς φωνῆς ἀναγνωρίζεται εἰς τὸ σκότος, ἢ ὅπταν ἀδιαχώρητον ἔμφραγμα χωρίζῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὁμοίων του· τὸ δὲ χειρόγραφον μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ καὶ ἀτομικότητα, ὅπταν ἤπειροι καὶ ὤκεανοὶ μεσολαβῶσι μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῶν συγγενῶν του, ὡς καὶ τὰ φρονήματα καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ εἰς μελλούσας γενεὰς μετὰ παρέλευσιν πολλῶν αἰώνων.

ἌΣ ἐκτιμῶμεν ἅπαντα κατὰ τὴν ἀληθειᾶν ἡν ἀξίαν ἐνὸς ἐκάστου. Ὀλίγα εἶναι ὅσα πολὺ συντείνουσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγα τὰ θερμοῦς ἐπιθυμητέα. Ὁ ἐπιβλέπων εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου μὲ πνεῦμα φιλοσοφικόν, ὡς ἐθεώρησεν ὁ Σωκράτης τὴν ἐν Ἀθήναις πανήγυριν, θέλει ἐπὶ τέλος ἀποστρέφειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐκφωνῶν, ὡς ἐκεῖνος, “ Πόσα ὑπάρχουν ἐνταῦθα, εἰς ἐμὲ ἀχρηστα !”